

Vurdering af Terrortruslen mod Danmark (VTD)

27. oktober 2009

Sammenfatning

CTA vurderer, at der er en generel terrortrussel mod Danmark, som bestyrkes af militante ekstremistiske gruppers skærpede fokus på Danmark. Der er grupper og personer i Danmark, der har ønske om og kapacitet til med enkle midler at udføre terrorhandlinger i Danmark. Derudover er der indikationer på, at grupper i udlandet søger at sende terrorister til Danmark.

CTA vurderer endvidere, at der er en betydelig og erkendt terrortrussel mod danskere og danske interesser visse steder i udlandet, herunder i Nord-, Vest- og Østafrika, Mellemøsten samt i Pakistan og Afghanistan.

Genoptrykningen af Muhammed-tegningerne i februar 2008 har betydet et skærpet fokus på Danmark og danske interesser som mål for terror blandt ledende militante ekstremister i udlandet. CTA vurderer fortsat, at genoptrykningen udnyttes ideologisk og propagandamæssigt af bl.a. al-Qaida. Erklæringer fra ledende al-Qaida medlemmer understreger al-Qaidas strategiske fokus på Danmark og bidrager til at fastholde militante ekstremisters fokus på Danmark og danske interesser.

Terrortruslen mod Danmark stammer hovedsagelig fra netværk, grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til en militant islamistisk ideologi. Det gælder al-Qaida-relaterede grupper og netværk i Danmark og i udlandet, men også andre udenlandske militante islamistiske netværk.

Det er dog vigtigt at bemærke, at risikoen for at blive offer for et terrorangreb i Danmark eller i udlandet fortsat er meget begrænset, hvis man ser bort fra enkelte konfliktzoner.

Terrorangreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer, det vil sige uden varsel.

Truslen mod Danmark

Danmark og den øvrige vestlige verden har oplevet en stigende terrortrusel i de seneste år. CTA vurderer, at der er en generel terrortrusel mod Danmark, som bestyrkes af militante ekstremistiske gruppers skærpede fokus på Danmark og danske interesser som mål for en terrorhandling. Der er grupper og personer, der har ønske om at udføre terrorhandlinger i Danmark.

Særligt genoptrykningen af Muhammed-tegningerne i februar 2008 har betydet et skærpet fokus på Danmark, også blandt ledende militante ekstremister i udlandet. I sådanne kredse er der fortsat et ønske om at gennemføre terrorhandlinger mod Danmark samt mod danskere og danske interesser i udlandet.

Al-Qaida-lederen Osama Bin Ladin fordømte i marts 2008 tegningerne. Al-Qaida offentliggjorde endvidere den 4. september 2008 en længere video, der bl.a. omhandler Muhammed-tegningerne og selvmordsangrebet på den danske ambassade i Pakistan den 2. juni 2008. Senest blev Danmark og den tidligere danske statsminister og nuværende generalsekretær for NATO Anders Fogh Rasmussen nævnt i en video udgivet af al-Qaida i anledning af årsdagen for angrebet den 11. september 2001.

Genoptrykningen udnyttes ideologisk og propagandamæssigt af al-Qaida. Erklæringer fra ledende al-Qaida-medlemmer og relaterede grupper understreger al-Qaidas strategiske fokus på Danmark og bidrager til at fastholde militante ekstremisters fokus på Danmark og danske interesser. Opmærksomheden på Danmark er typisk forstærket i forbindelse med, at der i andre lande er forekommet sammenlignelige sager, der er blevet opfattet som en provokation mod islam.

Terrortruslen mod Danmark stammer hovedsagelig fra netværk, grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til en militant ekstremistisk ideologi. Det gælder al-Qaida-relaterede grupper og netværk i Danmark og i udlandet, men også andre udenlandske militante islamistiske netværk.

De seneste års erfaringer fra Danmark og andre europæiske lande viser endvidere, at flertallet af de militante ekstremister i høj grad er yngre mænd, der er født og opvokset i Vesten. De har ofte gennemgået en radikaliseringsproces, hvor internettet, etablerede ekstremistiske ideologer og karismatiske personer i kombination med venner og personlige netværk samt rejser til udlandet har spillet en betydelig rolle.

CTA vurderer, at militante grupper søger at sende terrorister til Danmark.

Herudover vurderer CTA, at kapaciteten til at gennemføre et terrorangreb med relativt enkle midler er til stede i Danmark. Samtidig vurderer CTA, at der i visse kredse i Danmark er konkret vilje til at gennemføre terrorangreb.

Det understreges bl.a. af den seneste terrorsag fra København, hvor to tiltalte i oktober 2008 blev idømt langvarige fængselsstraffe, men også af terrorsagerne fra Vollsmose og Glostrup, hvor flere personer i 2007 tilsvarende blev idømt langvarige fængselsstraffe for terroraktiviteter.

Der findes personer i Danmark med kontakt til militante grupper eller personer i udlandet. Enkelte personer, som er bosiddende i Danmark, er desuden rejst til konfliktzoner i Mellemøsten og Afrika med henblik på at modtage militant træning eller deltage i kamphandlinger mod bl.a. international militær tilstedeværelse og lokale myndigheder. Det er muligt, at nogle af disse personer vil vende tilbage til Danmark og bruge deres færdigheder til at fortsætte med terrorrelaterede aktiviteter.

Der er endvidere personer og netværk i Danmark, der medvirker til at finansiere terrorgrupper i udlandet.

Truslen mod danskere og danske interesser i udlandet

Der er en betydelig og erkendt terrortrussel mod danskere og danske interesser visse steder i udlandet, ikke mindst hvor personer eller interesser umiddelbart kan identificeres som danske. Det gælder især i områder, hvor al-Qaida-relaterede grupper er aktive, herunder særligt i lande i Nord-, Vest- og Østafrika, Mellemøsten samt i Pakistan og Afghanistan.

Som al-Qaidas angreb mod den danske ambassade i Pakistan den 2. juni 2008 viser, kan danske diplomatiske repræsentationer eller andre åbenlyse danske mål være særligt truet af terrorhandlinger.

En række bortførelsessager gennem det seneste år har vist, at der flere steder i verden er en betydelig risiko for bortførelser. Det gælder især i Afghanistan og Pakistan samt visse steder i Mellemøsten og Nord-, Vest- og Østafrika. CTA vurderer, at også danskere – som følge af det skærpede fokus på Danmark blandt militante ekstremistiske grupper – kan blive udsat for målrettede bortførelser visse steder i verden.

Trods den skærpede terrortrussel mod danskere visse steder i udlandet, vurderer CTA, at den primære terrortrussel mod danskere i udlandet hænger sammen med, at danskere typisk opholder sig på steder, hvor andre vesterlændinge færdes. Disse steder kan generelt være i terroristers søgelys som mulige mål, som det var tilfældet med terrorangrebet på Hotel Marriott i Islamabad i Pakistan den 20. september 2008.

Potentielle mål for angreb

Myndighedernes øgede indsats mod terror har betydet, at det i de seneste år er blevet vanskeligere at ramme højt profilerede og beskyttede mål.

Erfaringer fra udlandet viser, at angreb på offentlige transportmidler er blevet foretrukket af terrorister. Det skyldes ikke mindst, at de er let tilgængelige mål, hvor mange mennesker er tæt samlet. Angreb på offentlige transportmidler og trafikknudepunkter har desuden stor psykologisk effekt i offentligheden, fordi det er steder, hvor en stor del af befolkningen ofte kommer, og hvor mange derfor kan se sig selv som potentielle mål. Der er også eksempler på simple angreb mod mål med symbolsk eller politisk værdi. CTA vurderer, at mål i Danmark med symbolværdi for terrorister bl.a. kan være offentlige myndigheder, forsvarets installationer eller personer og virksomheder forbundet med tegningesagen. Herudover synes det afgørende at være, at mange mennesker er samlet på ét sted, f.eks. i indkøbscentre, på hoteller og offentlige pladser.

Der er kun få eksempler på, at militante ekstremister ser kritisk national infrastruktur i Vesten, f.eks. energi- og transportsektoren, som et mål i sig selv.

Fremgangsmåde

Terrorangreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer, det vil sige uden varsel. Det viser bl.a. erfaringerne fra angrebene i Madrid i 2004 og London i 2005.

Terrorister anvender ofte hjemmelavede bomber (Improvised Explosive Device, IED) i deres angreb. Den seneste udvikling tyder imidlertid på, at der i stigende grad anvendes større bomber med en betydelig sprængkraft, og at også relativt beskyttede mål kan blive udsat for angreb. Terrorangrebet mod Hotel Marriott i Islamabad i september 2008 er et eksempel på denne tendens.

Terrorister har også anvendt andre fremgangsmåder i forbindelse med terrorangreb, herunder brug af håndvåben og bortførelser. I terrorangrebet mod flere mål i den

indiske by Mumbai i november 2008 blev håndvåben anvendt som de primære våben i kombination med flere bombesprængninger.

Simple angreb mod ubeskyttede eller let beskyttede symbolske og politiske mål, herunder enkeltpersoner, er en oplagt angrebstype for terrorister uden en omfattende støttestruktur. Den type angreb kan gennemføres med få midler samt begrænset planlægning og træning.

Terrorgrupper søger konstant at lære af tidligere udførte angreb samt at udvikle nye, overraskende og dermed svært forudsigelige angrebsformer, som det blev set i forbindelse med terrorangrebet i Mumbai i november 2008.

Selvom terrortruslen er blevet forøget i de seneste år, er det vigtigt at bemærke, at risikoen for at blive offer for et terrorangreb i Danmark eller i udlandet fortsat er meget begrænset, hvis man ser bort fra enkelte konfliktzoner.